

DE DRIEMASTER

LPS speciaal basisonderwijs

Pestprotocol

**Omdat alle kinderen recht hebben op een
veilige basisschoolperiode,
zodat ze zich optimaal kunnen ontplooien.**

INHOUD

1. WAAROM EEN PESTPROTOCOL?	2
2. WAT IS PESTEN?	3
Pesten of plagen?	3
Drie vormen van pesten	3
Pesten is een probleem van iedereen. Wie zijn betrokken bij pesten?	3
3. WAT DOEN WIJ OP DE DRIEMASTER	7
4. BIJLAGEN.....	10
Bijlage 1 Leefregels	10
Bijlage 2 Digitaal pesten	11

1. WAAROM EEN PESTPROTOCOL?

Pesten is een universeel verschijnsel dat overal ter wereld voorkomt.

In die zin is het 'normaal'. Maar de gevolgen zijn voor degenen die gepest worden ingrijpend en natuurlijk niet goed te praten.

Daarom is iedere school in Nederland wettelijk verplicht om aan te geven hoe pestgedrag wordt aangepakt. En vooral ook: hoe we pesten voorkomen.

In ons schoolplan staat beschreven dat we een veilig leefklimaat op school erg belangrijk vinden. Ons hele handelen is daarop gericht.

Binnen een veilige setting waarin kinderen zich gehoord en gezien weten kunnen ze zich ontplooien en ontwikkelen.

We hechten dus veel waarde aan het bouwen van een positieve werkplek voor kinderen en leerkrachten. Dat betekent dat we focussen op wat goed gaat en welk positief gedrag we willen zien, want wat je aandacht geeft groeit.

We signaleren waar het mis gaat en grijpen in zonder meteen te straffen of te beschuldigen.

Ook geven we kinderen handreikingen om zich bewust te worden van hun eigen gedrag en het gedrag van de mensen om zich heen.

We gaan ervan uit dat ze dan vaak in staat zijn zelf oplossingen aan te dragen om gezamenlijk het pesten te stoppen. Pesten is een probleem van iedereen, niet alleen van de pester en de gepeste.

En als het dan nog niet stopt grijpen we in.

In dit pestprotocol vertellen we hoe dit concreet vorm heeft gekregen.

2. WAT IS PESTEN?

Pesten of plagen?

Plagen is onschuldig, pesten is gemeen. Iemand een duw geven kan plagen zijn, maar ook pesten. Het is plagen als je er allebei om kunt lachen. De ene keer plaagt de een en de andere keer plaagt de ander. Door te plagen leren kinderen conflicten op te lossen. Het hoort bij de ontwikkeling. We doen allemaal wel eens iets wat een ander niet bevalt, al dan niet per ongeluk. Maar als de ander aangeeft dat je moet stoppen en je blijft doorgaan dan is het pesten.

Als plagen structureel wordt heet het pesten. Pesten is bedreigend. Het gebeurt steeds weer, vaak voor langere tijd. Bij pesten wordt een slachtoffer uitgezocht om de baas over te spelen. De pestkop misbruikt zijn macht.

Dit kan zichtbaar zijn, maar ook verborgen. In ieder geval ervaart het slachtoffer dat hij/zij gepest wordt en lijdt daaronder.

Drie vormen van pesten

Openlijk of direct pesten:

- Slaan, vechten, duwen en aan de haren trekken.
- Schelden en uitlachen (ook bijnamen gebruiken hoort hier bij).
- Chanteren.
- Macht uitoefenen over diegene die wordt gepest.
- Materiële zaken afpakken, kapot maken of verstoppen.
- Treiteren: langdurig, steeds terugkerend.
- Achtervolgen.

Verborgen of indirect pesten:

- Iemand buiten sluiten.
- Fluisteren en roddelen.
- Niet praten met iemand.
- Uitsluiten van activiteiten. Bijvoorbeeld sporten.

Digitaal pesten:

- In een chat/whatsapp uitschelden en/of treiteren
- Via webcam iets doen wat een ander niet wil zien.
- Dreigende of nare sms'jes/whatsappjes sturen (foto's of filmpjes)
- Iemand voor gek zetten via foto('s) of filmpje('s) op internet.
- Versturen van virussen.
- Voortdurend blokken van één persoon tijdens chatten.

Pesten is een probleem van iedereen. Wie zijn betrokken bij pesten?

Pesten is niet alleen het probleem van de pester en de gepeste. Uiteindelijk is iedereen betrokken: de groep, de leerkracht en de ouders.

Het is belangrijk om alle partijen aandacht te geven. Als leerkracht heb je de taak om het op te nemen voor de gepeste, maar ook de pester heeft een probleem. Hiervoor is zeker ook aandacht nodig.

de pester(s)

Pesters vind je overal.

Kenmerken van pesters kunnen zijn:

- Ze hebben niet altijd door dat ze een ander veel pijn en verdriet doen door te pesten. Ze kunnen zich niet goed inleven in een ander en hebben weinig respect voor de grenzen van anderen.
- Het kan lijken alsof de pester altijd "cool" is. Maar dat is niet zo, een pester kan zich van binnen ongelukkig en alleen voelen. Of hij/zij heeft weinig zelfvertrouwen en probeert door te pesten stoer over te komen. Hij zoekt naar macht en bevestiging van de groep.
- Kinderen die pesten kunnen zelf vaak niet meer stoppen met pesten. Ze denken dat anderen het ook leuk vinden en tegen hen opkijken, maar ze hebben niet door dat dat niet zo is.
- Pesters zijn vaak helemaal niet gemeen. Thuis of met hun vrienden en vriendinnen zijn ze waarschijnlijk heel aardig, maar ze willen wel aandacht of erbij horen. Dat doen ze door de baas te spelen, anderen buiten te sluiten of over anderen te roddelen. Zo krijgen ze het gevoel dat zij er zelf wel bij horen en dat ze populair zijn.
- De pester durft in zijn eentje niet te pesten daarom heeft hij of zij vaak een groepje kinderen om zich heen. De kinderen die bij zo'n pester horen, zijn zelf vaak ook bang dat ze gepest worden. Door vrienden te zijn met de pester, hopen ze dat ze zelf niet worden gepest of dat er over hen geroddeld wordt. Vaak staat er om de pester ook een groep die lacht om het pesten en erbij gaat staan. Hiermee houden ze het pesten in stand.

het gepeste kind

Vaak wijkt het gepeste kind af van een of andere groepsnorm. Maar dit is geen enkel excuus voor de pester. Want niet iedereen die afwijkt wordt gepest.

Het kan ook omgekeerd gebeuren dat een kind dat goed lijkt te liggen in de groep ineens doelwit wordt. De tolerantiegrens van kinderen is verschillend. Waar de een gemakkelijk dingen van zich af laat glijden, maakt de ander een kwetsbare indruk en wordt slachtoffer.

Kinderen die herhaaldelijk worden gepest zijn gemiddeld fysiek zwakker, kunnen zich niet goed verdedigen, hebben weinig vrienden en voelen zich eenzaam.

Soms missen ze een aantal sociale vaardigheden en zijn niet weerbaar.

Maar hiermee lokken ze geen pestgedrag uit! En pestgedrag mag hierom ook nooit worden gebagatelliseerd of goed gepraat.

Signalen van gepeste kinderen kunnen zijn:

- Gaat niet spelen met andere kinderen. Heeft geen of weinig vrienden.
- Schoolresultaten worden minder.
- Gaat niet graag naar school.
- Heeft lichamelijke klachten.
- Raakt regelmatig materiële zaken kwijt, bijvoorbeeld een etui.
- Heeft moeite zich voor de groep te uiten.
- Lijkt onzeker, angstig en verdrietig.
- Blijft in de buurt van leerkrachten.
- Heeft verwondingen zoals schrammen en kneuzingen.
- Klaagt voor schooltijd over hoofdpijn, misselijkheid.
- Kiest onlogische weg naar school.
- Slaapt slecht en heeft nachtmerries.

- Plotseling begin van bedplassen.

de zwijgende groep

Bij pesten is er ook bijna altijd een zwijgende middengroep. Ze hebben of niet in de gaten dat er gepest wordt. Of ze merken het wel en keuren het af maar houden hun mond en doen niks.

Kinderen die weten dat er gepest wordt en niks doen durven dit vaak niet. Ze zijn bang om voor verklikker aangemerkt te worden en zelf slachtoffer te worden.

Dit kun je doorbreken door de volgende regel af te spreken: je mag nergens over klikken maar als er gepest wordt heb je het recht maar ook de plicht om dit aan elkaar, de leerkracht en ouders te vertellen. Dit noemen we GEEN klikken.

‘Blaming the victim’: het is zijn/haar eigen schuld

De omstanders hebben dan de neiging om het slachtoffer (gedeeltelijk) de schuld te geven. Het past niet in ons beeld van een rechtvaardige wereld (wie goed doet wordt beloond), dus als je wordt gepest is daar vast een reden voor.

De enige oplossing is heel duidelijk maken dat **niemand** heeft gevraagd om slachtoffer van geweld (wat pesten ook is) te worden.

Het blijkt dat het mobiliseren van deze middengroep een positieve invloed heeft op het stoppen van pesten. Je maakt de kinderen mee verantwoordelijk en dan blijkt dat zij goed in staat zijn zelf met oplossingen te komen.

de leerkracht

Het is gebleken dat in groepen waarin een positief open klimaat heerst er minder gepest wordt.

De leerkracht heeft een voorbeeldfunctie. Hij/zij is verantwoordelijk voor een veilig klimaat in de klas.

Voorkomen is beter dan genezen.

De leerlingen voelen zich geaccepteerd en gerespecteerd, in eerste instantie door de leerkracht. Maar ook door de medeleerlingen. Leerkrachten kunnen bewust of onbewust signalen uitzenden over het afwijkende uiterlijk of gedrag van een kind.

Handhaven van orde en duidelijk stelling nemen tegen pesten horen ook bij het scheppen van een veilig klimaat.

Wanneer de leerkracht merkt dat er signalen van pesten zijn moet hij/zij ingrijpen.

Je kunt starten met een klassengesprek over pesten en aangeven dat kinderen altijd moeten melden als er gepest wordt. Dat is geen klikken.

Als er pesten gemeld wordt is het van groot belang dat de leerkracht uitgaat van de beleving van de leerling. Als de leerling bepaald gedrag als pesten ervaart zal de leerkracht dit serieus moeten nemen en zijn oordeel niet mee laten wegen. Hierbij lettend op de gevoeligheid van een leerling, waar de een zijn schouders voor ophaalt kan datzelfde voor de ander als kwetsend ervaren worden.

Je kunt vervolgens de **no-blame-aanpak** inzetten om het pesten concreet aan te pakken.

Hierover meer in het volgende hoofdstuk.

In gesprekken is het van belang dat je je als leerkracht wat terughoudend opstelt als het gaat om het vinden van de oplossing van het probleem. Stel open vragen en laat het kind zelf met de oplossing komen. Dit heeft meerdere voordelen:

- de leerling zoekt een bij hem passende oplossing.
- de leerling voelt het meer als zijn verantwoordelijkheid.

- de leerling leert dat het zelf problemen kan oplossen. Dat werkt positief voor de ontwikkeling van het zelfbeeld.

de ouders

Ook ouders hebben een rol bij het signaleren en aanpakken van pesten. Zowel de ouders van de gepeste kinderen als van de pestende kinderen.

- Ga er van uit dat de school in principe het beste met je kind voor heeft.
- Als je vermoedt dat je kind gepest wordt neem dan contact op met school. Voor leerkrachten is het vaak niet eenvoudig om pesters te herkennen. De slachtoffers zijn meestal makkelijker te herkennen. Maar desondanks moeten die dan meestal toch nog zelf (of hun ouders) aan de bel trekken.
- Snelle actie. Hoe langer het pesten duurt, hoe moeilijker het te stoppen is en hoe slechter het is voor de ontwikkeling van uw kind. Daarom is het belangrijk dat de school snel actie onderneemt als er gepest wordt.
- Kinderen zwijgen soms lang. Ze schamen zich, of zijn bang.
- Als ouder ben je zelf waarschijnlijk emotioneel. Besef dat school wil helpen. Ga in gesprek.
- In eerste instantie met de leerkracht.
- Ga niet zelf op school de pestende kinderen aanpakken. Hiermee vergroot je het probleem.
- Vertel je kind dat je contact opneemt. Het kan zijn dat je kind dit niet wil. Luister hier naar maar vertel ook dat je wel gaat praten omdat er hulp nodig is.
- Het kan ook zijn dat je benaderd wordt door de ouder van een ander kind. Vat dat niet meteen op als een aanval. Besef dat er iets aan de hand is en dat je samen verantwoordelijk bent om het op te lossen. Ook hier geldt: kom je er samen niet uit, neem dan contact op met school.

het zorgteam

Als het pesten ondanks de aanpak van de leerkracht niet stopt wordt het zorgteam ingeschakeld. Zij bepalen in overleg wat nodig is.

3. WAT DOEN WIJ OP DE DRIEMASTER

Pesten is een probleem dat je niet oplost door een pestprotocol te schrijven of een pestproject te organiseren een keer per jaar. Hoe we ons gedragen ten opzichte van elkaar moet regelmatig aan de orde komen.

Het is gebleken dat in een positief groepsklimaat (schoolklimaat) er minder gepest wordt. Een positief klimaat bouw je op gedurende een heel schooljaar.

Schoolklimaat

Als Driemaster bouwen we voortdurend aan een positief schoolklimaat. Kernwoorden hiervoor zijn:

- Veilig
- Duidelijk
- Respect
- 'Wat willen we zien' benoemen in plaats van vertellen wat je niet wilt. Want wat je aandacht geeft groeit.

Bij alle leerlingen willen we naar vermogen hun zelfvertrouwen, zelfstandigheid en sociale vaardigheden ontwikkelen. Om dit te realiseren voeren we de volgende aanpakken reeds uit:

- We scheppen een sfeer van veiligheid en geborgenheid (o.a. door duidelijk te communiceren over de afspraken) en benaderen alle leerlingen zo positief mogelijk.
- Daarnaast bieden we houvast door duidelijke, vaste afspraken en gewoonten die zoveel mogelijk gelden voor ieder kind.
- Tevens bieden we situaties aan waarin kinderen kunnen oefenen in het zelfstandig functioneren en presenteren in de schoolsituatie. Ze worden aangemoedigd zelfstandig problemen op te lossen.

De aanpak wordt vastgelegd in de onze groepsplannen en individuele handelingsplannen.

Als bovenstaande aanpakken niet effectief zijn kan sofa-training en/of rots en water training ingezet worden. Dit in overleg met het zorgteam en ouders.

Als dit nog niet het gewenste effect heeft kunnen we externe instanties inzetten.

Middelen die we gebruiken om aan dat positieve klimaat te bouwen zijn:

Methode Leefstijl:

Leefstijl is een programma om structureel en preventief te werken aan sociaal-emotionele vaardigheden in de groep. Met behulp van Leefstijl stimuleren we kinderen om zich te ontwikkelen tot sociaal vaardige, betrokken en zelfstandige volwassenen.

Leefregels:

Systematisch komen de leefregels aan de orde. Steeds voor een periode van een aantal weken staat een thema centraal. Kinderen worden zich zo bewust van hoe we op school met elkaar om willen gaan: met respect voor ieders eigenheid en grenzen.

Het gaat om de volgende regels:

Leefregel 1: Jij en ik =Wij!

Er wordt dan bewust bij stilgestaan respect te hebben voor elkaar.

Leefregel 2.: Wees een voorbeeld!

We letten op voorbeeldgedrag.

Gedrag wat heel erg goed gaat, is iets wat anderen mogen zien en waar we allemaal van kunnen leren.

Leefregel 3: Eerlijk is heerlijk!

We schenken extra aandacht aan „eerlijk” zijn.

Leefregel 4: Afspraak = doen!

Afspraken maken & grenzen stellen horen bij elkaar. Trouw zijn en trouw blijven aan een gemaakte afspraak geeft een veilig gevoel.

Leefregel 5: Samen sterk!

Samenwerken op school kent allerlei vormen. Op allerlei manieren laat deze leefregel zien dat je samen verder kunt komen en meer kunt bereiken.

1. Jij en ik = wij!

Buiten spelen en surveillance

We hebben ook veel aandacht voor het buiten spelen. Het plein is zo ingericht dat de kinderen ruimte en materiaal hebben om te spelen. En tegelijkertijd is er voor de surveillanten overzicht om iedereen in de gaten te houden.

We gaan bewust in 3 groepen naar buiten: de onderbouw, middenbouw en de bovenbouw.

En er zijn altijd minimaal twee surveillanten. In principe lossen zij problemen buiten op. Als het nodig is, wordt informatie doorgegeven aan de leerkracht.

Ook de begeleiding van de kinderen naar de bus is goed georganiseerd met strikt toezicht tot de kinderen in de bus zitten.

Kindbegrip:

We brengen de sociale vaardigheden van de klas in beeld. Dit doen we twee keer per jaar in combinatie met een sociogram. Vanuit deze gegevens ontstaat er een groepsplan.

MI, klassenbouwers

Om het positieve klimaat in de klas op te bouwen maken we ook gebruik van de ‘klassenbouwers’, waarbij gebruik gemaakt wordt van de meervoudige intelligentie van kinderen. Ieder heeft zijn eigen talent en daarmee een eigen bijdrage in de groep.

Signaleren door waarnemen

Als leerkracht kun je allerlei instrumenten gebruiken om objectief in kaart te brengen hoe het gaat met een kind. Maar je hebt natuurlijk ook je eigen observaties in de dagelijkse praktijk. Je neemt het gedrag van kinderen waar en ziet of er dingen spelen.

Projecten en klassengesprekken over pesten

Wanneer de leerkracht vanuit zijn waarnemingen vindt dat het nodig is kan hij (of zij) besluiten om extra lessen/klassengesprekken over pesten aan te bieden.

HALT-project voor de bovenbouw over digitaal pesten

Digitaal pesten is een verschijnsel wat door de opkomst van tablets en mobiele telefoons in een stroomversnelling is gekomen. Het is als leerkracht lastig om hier goed de vinger op te kunnen leggen. Preventief roepen we de hulp in van bureau HALT. Zij verzorgen voor de kinderen uit de bovenbouw een project over de gevaren van internet en sociale media.

Regel op school is dat telefoons in de kluis gaan. Hiermee voorkomen we dat er onder schooltijd vervelende dingen gebeuren.

Maar uiteindelijk hebben vooral de ouders een grote verantwoordelijkheid bij het gebruik van digitale apparaten door hun kinderen.

Als het niet stopt: zorgteam inschakelen.

Pesten is van alle tijden en helemaal voorkomen kan niet. Als we alle positieve middelen hebben ingezet en het pesten stopt niet gaan we een stap verder.

De leerkracht schakelt dan het zorgteam in om samen te zien welke maatregelen nodig zijn. Hierbij worden ook de ouders ingelicht. Zij dragen ook verantwoordelijkheid om te helpen het pesten te stoppen.

4. BIJLAGEN

Bijlage 1 Leefregels

1. Jij en ik = wij!

Er wordt dan bewust bij stilgestaan respect te hebben voor elkaar.

Op een vriendelijke manier met elkaar omgaan. Samen zijn we een school en kunnen we veel met elkaar bereiken, maar we moeten het samen doen.

We gaan de kinderen, d.m.v. leuke werkvormen en oefeningen, bewust laten ervaren hoe waardevol het is, een fijne sfeer op school te hebben.

2. Wees een voorbeeld!

We letten op voorbeeldgedrag. Gedrag wat heel erg goed gaat, is iets wat anderen mogen zien en waar we allemaal van kunnen leren. Ook kan goed gedrag erg moedig zijn, dat je laat zien, wat je durft. Denk b.v. aan opkomen voor een ander, een ander een complimentje maken, of soms niet de gemakkelijkste weg kiezen, waardoor je misschien niet alleen jezelf, maar ook een ander helpt.

3. Eerlijk = heerlijk!

We schenken extra aandacht aan „eerlijk" zijn.

Eerlijk zijn kun je op allerlei manieren uitleggen aan kinderen.

Eerlijk delen is daar een voorbeeld van. Maar denk eens aan eerlijk vertellen wat er misging, tijdens een ruzie, ook al is dat niet het gunstigste voor jezelf. Eerlijk zijn vormt de basis voor het hebben van vertrouwen in elkaar.

4. Afspraak = doen!

Afspraken maken & grenzen stellen horen bij elkaar. Trouw zijn en trouw blijven aan een gemaakte afspraak geeft een veilig gevoel.

Zowel bij jezelf, als bij een ander. Het is dan duidelijk waar iedereen aan toe is. We gaan weer d.m.v. leuke lessen en werkvormen extra stilstaan bij dit onderwerp.

5. Samen sterk!

Samenwerken op school kent allerlei vormen. Denk maar eens aan het samenwerken, met kinderen uit je groepje, in de klas. Samenwerken bij een gymles, samenwerken en samenspelen op het plein, zijn natuurlijk ook met elkaar verbonden. Op allerlei manieren laat deze leefregel zien dat je samen verder kunt komen en meer kunt bereiken. Dat geeft een fijn gevoel. Je hoort bij elkaar, je staat niet alleen en samen gaan we ervoor! Contacten tussen kinderen groeien en er ontstaan vriendschappen.

Bijlage 2 Digitaal pesten

Handreiking voor ouders:

Pesten voorkomen: maak afspraken met je kind

Het helpt om een kind weerbaar te maken. Praat met kind(eren) over wat hij/zij doen op internet en maak afspraken:

- Deel nooit privégegevens, zoals naam, adres, telefoonnummer of de naam van je school
- Verzin (samen) een goede nickname
- Scherm je profiel zoveel mogelijk af; 'alleen voor vrienden' is de beste optie
- Plaats alleen neutrale foto's (geen sexy foto's) of beter nog; helemaal geen foto's waarop je gezicht herkenbaar is
- Wees selectief in het accepteren van een vriendschapsverzoek; doe dit alleen wanneer je iemand in het echte leven ooit hebt ontmoet
- Verwijder onbekende mensen uit je vriendenlijst
- Houd wachtwoorden en inloggegevens altijd geheim: ook voor je beste vriend(inn)en
- Niet schelden en geen mensen kwetsen, dat zou je in het echt ook niet doen
- Heb je iets vervelend gezien of meegemaakt? Vertel het aan iemand die je vertrouwt, bv. een ouder, buurvrouw of leerkracht. Bij onze FAQ's staan instanties die je verder kunnen helpen.